

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de Beatitudine, de Actibus humanis, eorumque Moralitate; de Virtutibus ac Donis, de Vitiis ac Peccatis, & de Legibus, nec-non Dissertationem Theologicam de Probabilitate

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

Art. I. An inclinatio naturalis ad bonum minuatur, vel totaliter corrumpatur per peccatum?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77355](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77355)

adultorum, consistente non in hoc quod ignis A
loquet formaliter, sed in eo quod contrariè oc-
cupet, & activè detineat. Solutio est D. Tho-
mae qu. 26. de verit. art. 1. ad 11. ubi sic ait:
*Dicendum quod in pueris propter defectum gratiae
est sola carentia divina visionis, sine aliquo con-
trario impediente activè: sed damnati in inferno
non solum privantur divina visione propter de-
fectum gratiae, sed impediuntur quasi per contra-
rium, per hoc quod circa penas corporales occu-
pantur.* Ponderanda sunt illa verba, sine aliquo
contrario impediente activè, quibus aperte indi-
catur, parvulorum animas non pati pœnam
sensûs, quam damnati sustinent in inferno,
quamvis detineantur in limbo; quia locus iste non
detinet activè animas parvulorum, ignis autem
activè detinet & contrariè occupat animas adul-
torum & dæmones. Ignis ergo cruciat, non quia
locat (quod illi naturaliter convenit) sed quia
activè detinet animas in se locatas, ut divinae
justitiæ instrumentum: limbus autem non tor-
quet animas parvulorum, quia solum habet il-
las locare, non activè detinere, nec occupare
contrariè.

Secundò cum eodem S. Doctore ibidem in
resp. ad 5. dici potest, quod etsi animæ parvu-
lorum in peccato originali decedentium deti-
neantur in limbo, eique alligentur, ex hoc ta-
men nullam pœnam sensûs patiuntur; quia
non apprehendunt illum locum, & talem de-
tentionem & alligationem, ut sibi disconvenien-
tem, & nocivam, subindeque ex illa non tri-
stantur, nec ei reluctant: contra verò Dæmo-
nes, & animæ adultorum, pœnam sensûs pa-
tiuntur ab igne tartareo cui alligantur, quia cum
talem alligationem apprehendant ut nocivam,
& ipsorum libertati contrariam & disconven-
ientem, ex ea valde tristantur & affliguntur,
ut eleganter explicat Caietanus tomo 3. opusc.
in oratione de hac materia, habita coram Julio
II. Summo Pontifice.

S. VII.

Corollaria notatu digna.

215. **E**X dictis in hoc articulo habetur in primis, D
infantes cum peccato originali ex hac vita
migrantes, nullâ pœnâ positivâ puniendos esse,
sed tantum pœnis privativis, carentiâ scilicet
gloriæ, & beatitudinis naturalis, absque eo
quod ex duplici illa privatione dolorem ali-
quem internum seu tristitiam patiantur.

216. Habes etiam ex dictis, tales parvulos futuros
quoad corpora integros, nec aliquâ perfectione
corpori connaturaliter debitâ carituros, subin-
deque eos in generali resurrectione accepturos
à Deo quantitatem seu magnitudinem; quam
habaturi essent, si ad adultam ætatem pervenis-
sent, ut de omnibus etiam damnatis adultis do-
cet D. Thomas in 4. dist. 44. qu. 3. art. 1. quæ-
stiunc. 1. & probat ex eo quod corporum resur-
rectio est opus divinæ virtutis; Dei autem per-
fecta sunt opera.

217. Colliges tertio, illos parvulos post resurre-
ctionem fore immortales & incorruptibiles, non
quidem ab intrinseco, sed ab extrinseco, ratio-
ne divinæ providentiæ & justitiæ, quæ illorum
resurrectionem ac reunionem animæ cum cor-
pore ordinabit ad hoc ut totum suppositum,
quod originalem culpam contraxit, pœnam
æternam damni sustineat; ex hoc enim solo sine

immortalitate donabuntur. Illis etiam compe-
tet impassibilitas, non ratione dotis, quâ cor-
pora Beatorum fruuntur, nec ex defectu poten-
tiæ ad patiendum, ut docet D. Thomas qu. 5.
de malo art. 2. ad 5. sed ex defectu exterioris
agentis: nam post resurrectionem nullum cor-
pus aget in alterum ad corruptionem inducen-
dam, sed solum erit actio ad puniendum ex or-
dinatione divinæ justitiæ, & quia parvulorum
corporibus non debetur pœna sensibilis, nul-
lum corpus aget in illa.

Inferes quartò, quod illi parvuli erunt im-
peccabiles, non ab intrinseco ratione alicujus
supernaturalis doni, sed ab extrinseco, nempe
ex Dei providentiâ, subtrahente concursum ad
omne materiale peccati, ratione status in ter-
mino; in quo ut ait D. Thomas qu. 5. de malo
art. 3. in corp. non mutatur voluntas à disposi-
tione quam habuit in via, atque adeò cum in-
fantes mortui ante rationis usum, nullam inor-
dinatam dispositionem actualem habuerint, ad
suavem Dei providentiâ spectat, ut non si-
nat illos post mortem in affectus inordinatos
prorumpere.

Inferes quintò, quod animæ illorum parvulo-
rum aliqua objecta naturalia cognoscent per
species à Deo infusas in statu separationis: nam
omnium cognitionem animabus illis denega-
re, improbable censuit D. Thomas in 2. dist.
33. qu. 2. art. 2. in corp. Dei etiam ut condito-
ris naturæ aliquam cognitionem habebunt;
non tamen adeò perfectam, quod ad beatifican-
dum illas beatitudine naturali sufficiat.

Inferes ultimò, quod illi parvuli Deum natu-
ræ auctorem diligunt dilectione naturali, non
quidem amabili, efficaci, & perfecta (hæc
enim stare nequit cum aversione à Deo condito-
re naturæ, inclusa in peccato originali) sed
dilectione quæ fertur in Deum prout est essendi
naturale principium, ut antea exposuimus.

DISPUTATIO VIII.

De effectibus peccati.

Ad questionem 85. & duas sequentes.

POST QUAM Divus Thomas egit per
plures quæstiones de causis peccati, tam
interioribus, quàm exterioribus, quæst.
85. & duabus sequentibus disputat de ejus effe-
ctibus, qui sunt diminutio boni naturalis, de-
fectus naturales, macula, & reatus pœnæ: de
quibus in hac disputatione nobis incumbit
agendum.

ARTICULVS PRIMVS.

An inclinatio naturalis ad bonum minus-
tur, vel totaliter corrumpatur per
peccatum?

SUPPONO primò, naturæ rationali, ex eo
quod rationalis est, inditam esse non modò
capacitatem, sed etiam inclinationem & propen-
sionem ad bonum honestum, quod est bo-
num rationi consonum. Ratio est, quia unam-
quamque naturam consequitur per se inclinatio

ad bonum ipsi consonum & proportionatum : A Sed naturæ rationali, quæ ratione regitur, per se consonat bonum ipsius rationis, quod bonum honestum dicitur : Ergo naturæ rationali indita est inclinatio & propensio ad bonum honestum.

2. Suppono secundò, inclinationem illam esse duplicem : unam remotam & radicalem, quæ est ipsa substantia animæ rationalis, ut habet rationem naturæ, & principii radicalis & mediati operationum rectarum : aliam proximam, quæ invenitur in potentiis quæ ab illa dimanant, ut principia proxima & immediata talium operationum. Hujusmodi autem potentiæ sunt præcipuè intellectus & voluntas : quamvis etiam in ipso appetitu sensitivo, ut participante aliquid rationis, ob conjunctionem quam habet cum parte rationali (juxta dicta disp. 5. art. 2.) imperfectè talis inclinatio reperitur ; unde ut sit completa & perfecta, adduntur habitus virtutum moralium, qui in tali appetitu subjectantur.

3. Suppono tertio, dupliciter fieri posse ut inclinatio alicujus potentiæ diminuat : primò intrinsicè & ex parte subjecti, subtrahendo ab eo aliquid entitatis, vel intensiois, sicut diminuantur habitus quando remittuntur : secundò extrinsicè & ex parte termini, integra manente subjecti entitate, quatenus supervenientibus aliquibus impedimentis, potentia removetur ab attingentia vel consecutione termini in quem erat inclinata : quod enim potentia ratione impedimentorum magis fuerit ab aliquo actu impedita & remota, eò fit minor inclinatio &abilitas ejus ad talem actum. His præmissis

4. Dico primò, inclinationem naturalem hominis ad bonum honestum minui per peccatum, non quidem intrinsicè & quoad entitatem, sed extrinsicè, ponendo scilicet obstaculum & impedimentum, ne ita promptè & expedite ad tale bonum perveniat. Ita D. Thomas hic art. 1. ubi sic ait : *Cum peccatum sit contrarium virtuti, ex hoc ipso quod homo peccat, diminuitur bonum natura, quod est inclinatio ad virtutem.* Et art. 2. loquens de inclinatione hominis ad bonum honestum, dicit quod *dupliciter intelligi potest ejus diminutio : uno modo ex parte radicis, alio modo ex parte termini.* Et addit : *Primo quidem modo non diminuitur per peccatum, eò quod peccatum non diminuit ipsam naturam, ut supra dictum est ; sed diminuitur secundo modo, in quantum scilicet ponitur impedimentum per tingendi ad terminum.*

5. Probatur etiam conclusio ratione. Et in primis quod inclinatio naturalis ad virtutem, seu ad bonum honestum, non minuatur intrinsicè per peccatum, manifestum est ; cum neque substantia animæ, neque ejus proprietates, intellectus & voluntas, possint diminui intrinsicè & quoad entitatem, utpote immortales & incorruptibiles. Quod verò minuatur extrinsicè & per appositionem impedimenti, non minus evidens est, quia per peccatum acquiritur prava dispositio inclinans ad bonum inhonestum : Sed ista dispositio est impedimentum seu obstaculum, quo homo impeditur ne de facili feratur ad bonum honestum, & rationi consonum : Ergo inclinatio naturalis ad bonum honestum, peccando minuitur extrinsicè, & per appositionem impedimenti.

Hæc ratio solum procedit de peccato actuali, quod in aliquo positivo consistit. De originali verò, quod supra diximus in sola justitiæ originalis privatione consistere, potest sic ostendi. Peccatum originale, auferendo justitiam originalem, avertit hominem ab ultimo fine : Sed homo sic aversus non est ita promptus ad rectè operandum : Ergo per peccatum originale minuitur promptitudo,abilitas, & inclinatio naturæ rationalis ad bonum honestum. Major patet, Minor probatur. Eodem modo se habet ultimus finis in operabilibus, quo prima principia in speculativis, ut passim docent Aristoteles & D. Thomas : Sed intellectus carens assensu præmissarum, non est ita habilis & promptus ad assentiendum conclusionibus, sicut dum assensu præmissarum instructus est, utpote cum per illum ultimò compleatur ad assentiendum conclusioni : Ergo nec voluntas aversa ab ultimo fine, ita prompta & expedita est ad bonum honestum prosequendum, sicut dum ultimo fini adhæret.

Confirmatur : Peccatum originale auferendo justitiam originalem, cujus fræno potentiæ hominis ab inordinatis motibus compecebantur, & à malo prohibebantur, indirectè, & sicut removens prohibens, causa est ut tales potentiæ effrenatè in sua objecta tendant, & in motus illicitos prorumpant, maneatque proinde debilitatæ, & minus habiles ad bonum honestum, ut docet D. Thomas supra quæst. 82. art. 1. ad 3. ubi recenset quatuor vulnera naturæ ex peccato originali causata, nimirum ignorantiam in intellectu, malitiam in voluntate, infirmitatem in irascibili, & concupiscentiam in concupiscibili ; de quibus egimus in tractatu de homine & variis statibus naturæ humanæ, disp. 4. art. 2. ibique art. 3. ostendimus, hominem in statu naturæ lapsum minores habere vires ad prosecutionem boni honesti, quam habuisset in statu naturæ puræ, si in eo fuisset conditus : Ergo peccatum originale, indirectè saltem, & tanquam removens prohibens, minuit inclinationem naturalem hominis ad bonum honestum, & rationi consonum.

Dico secundò : Per peccatum, sive originale, sive actuale, non tollitur omnino inclinatio naturalis ad bonum honestum. Ita D. Thomas hic art. 2. & omnes Catholici, contra Hæreticos hujus temporis, asserentes hominem per peccatum originale libertatem ad bonè agendum, subindeque omnem ad bonum honestum & rationi consonum inclinationem amisisse, & solum remansisse potentem ad peccandum & malè agendum. Qui error in tractatu de actibus humanis fusè impugnatus est, potestque adhuc magis confutari ratione D. Thomæ loco citato. Inclinatio ad bonum honestum, & rationi consonum, homini convenit ex hoc ipso quod rationalis est, & ad ipsam rationem sequitur tanquam proprietas illius : At per peccatum non potest ab homine tolli quod sit rationalis, alioquin peccati capax non esset : Ergo nec naturalis ejus inclinatio ad bonum honestum totaliter destrui. Unde videmus quod nullus est homo quantumcumque barbarus & infidelis, etiam si adhuc existat in peccato originali, qui ex propria natura non inclinetur naturaliter ad aliquod bonum honestum, puta ad colendum parentes, ad educandos filios, ad diligendum amicos ; & qui non approbet virtutem, ac non

sentiat remorsum conscientiae, quando quid in- A honestum operatur.

Hinc sequitur quod in ipsis etiam damnatis maneat naturalis haec ad bonum honestum inclinatio, quamvis ex defectu divini auxilij nunquam in actu reduci possit, ut docet S. Thomas hic art. 2. ad 3. Talis enim inclinatio, ut dicebamus, quaedam est creaturae rationalis & intellectualis proprietates, quae ipsam necessitudo consequitur, divinaeque imaginis radius, qui gehennae igne comburi potest, sed non exuri, ut eleganter declarat D. Bernardus his verbis: *Ad*

de an- 1
nunt. *imaginem & similitudinem factus est homo: imago in libertate, similitudo in virtutibus. Similitudo quidem perit: veruntamen in imagine pertransit homo. Imago siquidem in gehenna ipsa vi poterit, non exuri; ardere, sed non deleri. Hec unica inconsutilis non scinditur, & quocumque pervenerit anima, ibi erit.*

9. Potest etiam suaderi conclusio hac ratione, quam in eodem articulo insinuat S. Doctor. Licet quando aliqua inclinatio minuitur intrinsecè & ex parte subjecti, possit totaliter corrumpi, quia cum ejus entitas sit limitata, oportet quod per continuam subtractionem partium aliquotarum tandem tota destruat; secus tamen quando minuitur solum extrinsecè, & propter impedimenta quae continuò superveniunt, quia nullum ex his impedimentis auferat aliquid entitatis: Sed inclinatio naturalis hominis ad bonum non minuitur per peccatum primo, sed secundo modo, ut praecedenti conclusione ostensum est: Ergo per illud non potest totaliter destrui.

Argumenta, quae contra has conclusiones fieri solent, nullius sunt roboris, & ex principiis statutis facile dilui possunt: ideòque praetermittuntur.

ARTICVLVS II.

Utrum mors, morbi, & caetera alia miseria corporales, sint effectus peccati originalis?

10. **R**ATIO dubitandi est primò: Quia mors est homini naturalis; provenit enim ex conditione materiae appetentis alias formas, & hoc appetitu formae habitae insidiantis; unde homini conveniret in statu purae naturae, in quo nullum praecessisset peccatum: Sed quod naturaliter homini convenit, non est effectus vel poena peccati: Ergo nec mors.

Secundò: Sublatà causà tollitur effectus: At sublato penitus per baptismum originali peccato, adhuc remanent in homine moriendi necessitas, morbi, & alia miseria corporales: Ergo illa non sunt effectus aut poenae originalis peccati, sed conditiones naturales humanae naturae, quae in ea esse non desissent, etiam si Adamus non peccasset.

Tertiò: Causa aequalis aequalem producit effectum: Sed culpa originalis est aequalis in omnibus Adae posteris, & tamen morbi & caetera miseriae corporales in ipsis non sunt aequales, ut experientia constat: Ergo illa non sunt effectus originalis peccati. His tamen non obstantibus.

11. **D**ico, mortem, & alias arumnas quas patimur in hac vita, esse effectus seu poenae originalis peccati. Ita docent omnes Catholici cum D.

Thoma hic art. 5. contra Pelagianos, qui ut referunt Augustinus lib. de haeresi, cap. 8. & Alphonsus à Castro lib. 2. adversus haereses, verbo *Adam*, haeresi 4. assererebant Adamum mortuum fuisse non in poenam peccati, sed ex necessitate naturae. His adjungit Sixtus Senensis lib. 5. bibliothecae sanctae, annot. 36. & 52. Augustinum Chisami Episcopum, sententem peccatum Adae non intulisse homini corporis mortem, sed animi duntaxat; & Josephum lib. 1. antiquit. docentem primorum parentum delictum non intulisse illis necessitatem moriendi, sed vitae brevitatem, & accelerationem senectutis ac mortis. Hoc praemisso.

12. Probatur primò conclusio ex Scriptura: dicitur enim Sapient. 2. *Deus creavit hominem inextinguibilem* (id est immortalem) *sed invidiae diaboli mors intravit in mundum.* Et Eccli. 25. *A muliere factum est initium peccati, & per illam omnes morimur.* Idem saepe docet Apostolus in Epist. ad Roman. nam cap. 5. ait: *Per unum hominem peccatum intravit in mundum, & per peccatum mors.* Et cap. 6. *Stipendia peccati mors.* Et cap. 8. *Corpus mortuum est propter peccatum.*

13. Probatur secundo ex SS. Patribus: Augustinus enim lib. de peccato originali cap. 34. & sequentibus docet mortem, & alios defectus corporales, *in nos venire de damnatione peccati.* Et lib. 13. de civit. cap. 15. *Constat* (inquit) *inter Christianos veraciter Catholicam tenentes fidem, etiam ipsam nobis mortem corporis, non lege naturae, sed merito institutam esse peccati.* Item Lidorus in lib. etymolog. docet quod mors à mordendo dicitur: quia cum primus parens fructum vetitum momordit, per mortem mortem incurrit. Similia habet D. Julianus Archiep. Tolet. lib. 1. de orig. mortis cap. 4. *Mors* (inquit) *à morsu primi hominis est appellata: nam cum primus humani generis parens lignum vetitum per inobedientiam contigit, per morsum mortem incurrit.*

14. Probatur tertio ex Tridentino sess. 5. decreto de peccato origin. ubi expressè definitur primum parentem peccando, in se & in omnem suam posteritatem, mortem vel necessitatem moriendi innoxisse. Idem prius fuerat definitum in Millevitano can. 1. & in Arausicano 2. can. 2.

15. Denique suadetur conclusio ratione: Licet mors, morbi, & alia miseriae corporales naturaliter contingant homini, utpote ex quatuor elementis, subindeque quatuor primis qualitatibus contrariis inter se pugnantibus composito; quia tamen iustitia originalis, perfecte subjiciens & subordinans corpus animae, hos defectus impediabat, non minus quam palus, qui navem in medio flumine constitutam retinet, ne in mare ad quod naturaliter tendit devolvatur: ideo sicuti qui palum auferret, causa esset per accidens, & tanquam removens prohibens, descensus navis in mare; ita & peccatum originale, quod sustulit originalem iustitiam, est causa per accidens mortis, & aliorum defectuum corporalium, qui sunt media ad illam.

16. Ex quo patet solutio ad primum argumentum in ratione dubitandi propositum: Esto enim concedamus mortem, & alios defectus corporales esse homini naturales ex parte corporis, ex quatuor elementis composito, quia tamen per peccatum Adami jacturam fecimus illius doni gratuiti, quod mortem arcebat, tale peccatum dicitur causa mortis, & consequenter aliorum